

ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมย่อยกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมือง: กรณีศึกษา อัตลักษณ์ที่อยู่อาศัยกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนคุ้ย ขยะและรับซื้อของเก่า

Relationship of subculture and urban vernacular architecture: case study of the dwelling identity of waste pickers and reusable waste carrier subculture

วสิน วิเศษศักดิ์¹
Wasin Wisetsakdee¹

Received: 2019-06-11

Revised: 2019-07-08

Accepted: 2019-07-09

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น ที่แสดงออกผ่าน อัตลักษณ์ที่อยู่อาศัยของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนคุ้ยขยะและรับซื้อของเก่า การศึกษาครั้งนี้นำกรอบแนวคิดทฤษฎี เรื่องของความเป็นวัฒนธรรมย่อย โดยบทความนี้ได้นำเสนอเฉพาะกรอบการศึกษาตัวชี้วัด ด้านอัตลักษณ์ที่แสดงผ่านลักษณะที่ปรากฏในที่อยู่อาศัย ผลการศึกษาได้ข้อค้นพบว่า ความเป็นวัฒนธรรมย่อยทางอาชีพของกลุ่มคนคุ้ยขยะและรับซื้อของเก่า ได้ส่งอิทธิพลถึงรูปแบบของที่อยู่อาศัยโดยแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ที่แสดงความเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่แตกต่างจากลักษณะรูปแบบที่อยู่อาศัยของคนทั่วไปในสังคม นำเสนอผ่านประเด็นเรื่องรูปแบบการปลูกสร้าง ลักษณะพื้นที่ภายในที่อยู่อาศัย รูปแบบวัสดุและการตกแต่งภายใน รูปแบบลักษณะเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในที่อยู่อาศัย อัตลักษณ์ที่อยู่อาศัยกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนคุ้ยขยะและรับซื้อของเก่าจึงเหมือนผลรวมของปัจจัยทางวัฒนธรรมทางอาชีพ ที่เกิดเป็นภาพสะท้อนภายใต้ปัจจัยทางวัฒนธรรมที่สัมพันธ์กับรูปแบบของสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมือง

คำสำคัญ: วัฒนธรรมย่อย สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมือง อัตลักษณ์ คนคุ้ยขยะและรับซื้อของเก่า ที่อยู่อาศัย

¹ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
(Faculty of Architecture, Silpakorn University)

ผู้เขียนหลัก (Corresponding author) E-mail : wisetsakdee@gmail.com

Abstract

The objective of this article is to study relationship of subculture and urban vernacular architecture that is expressed through dwelling identity of waste pickers and reusable waste carrier subculture group. This research is based on theoretical framework of subculture existence. This article presents specifically on research framework of indicator of identity that project on character of dwelling. The result reveals that occupational subculture of waste pickers and reusable waste carrier has influenced characteristic of dwelling with distinctive subculture group identity differentiated from common dwelling identity in the society in terms of construction, interior space of dwelling, material and interior decoration, furniture and home appliances. Dwelling identity of waste pickers and reusable waste carrier subculture is, therefore, a result of occupational culture factor, which is a reflection of cultural factor that in line with urban vernacular architecture.

Keywords: subculture, urban vernacular architecture, identity, waste pickers and reusable waste carrier, dwelling

บทนำ

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาวิจัยในหัวข้อ “สถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมือง กรณีศึกษาวัฒนธรรมย่อยคนคู้ชยะและรับซื้อของเก่า” เป็นการศึกษาวิจัยที่นำทฤษฎีการศึกษาทางมานุษยวิทยาในประเด็นความเป็นวัฒนธรรมย่อยมาบูรณาการร่วมกับเทคนิควิธีในการศึกษาสถาปัตยกรรมพื้นถิ่น เพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมและสถาปัตยกรรม ที่เป็นภาพสะท้อนผ่านรูปแบบทางสถาปัตยกรรม เป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจวัฒนธรรมย่อยของกลุ่มคนคู้ชยะและรับซื้อของเก่าผ่านลักษณะที่ปรากฏทางกายภาพ เพื่อสร้างความยอมรับและสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความเข้าใจต่อกัน โดยบทความนี้นำเสนอการสำรวจและศึกษาในประเด็น อัตลักษณ์ลักษณะที่ปรากฏในที่อยู่อาศัยของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนคู้ชยะและรับซื้อของเก่า นำไปสู่การวิเคราะห์อัตลักษณ์ส่วนบุคคล และอัตลักษณ์ร่วมที่เหมือนและแตกต่างกันในกลุ่ม และลักษณะรูปแบบที่แสดงความเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยที่แตกต่างจากลักษณะรูปแบบที่อยู่อาศัยของคนทั่วไปในสังคม

วัตถุประสงค์ของบทความ

เพื่อนำเสนอความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมย่อยกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมือง ผ่านอัตลักษณ์ที่อยู่อาศัยของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนคู้ชยะและรับซื้อของเก่า

วิธีการวิจัย

1. กรอบทฤษฎีในการศึกษาวัฒนธรรมย่อย

ในการศึกษาเรื่อง “วัฒนธรรมย่อย” (subculture) นั้น จำเป็นต้องทำความเข้าใจในนิยามความหมายของคำว่า “วัฒนธรรม” กล่าวคือ พิจารณาว่าวัฒนธรรมเป็นวิถีการดำเนินชีวิต (way of life) ความเป็นอยู่ของมนุษย์ทุกด้าน มากกว่าเป็นสิ่งที่ตั้งนามที่มนุษย์สร้างขึ้นมา (Satsanguan, 1995) โดยในสังคมฯ หนึ่ง ไม่ได้ประกอบด้วยวัฒนธรรมเพียงวัฒนธรรมเดียว (culture - c ตัวใหญ่) หากว่าประกอบไปด้วยวัฒนธรรมมากกว่าหนึ่งวัฒนธรรมขึ้นไป (cultures - c ตัวเล็กหลายตัว) (Udomvittayakai, 2007)

วัฒนธรรมย่อย หมายถึง กลุ่มคนที่มีวิธีการที่ใช้จัดการกับชีวิตที่แตกต่างไปจากกลุ่มอื่นๆ วิธีการนี้เป็นปฏิบัติการที่กลุ่มดำเนินไปอย่างมีความหมายและมีสำนึก ไม่ว่าจะเป็น วัตถุประสงค์ความสัมพันธ์ ระบบค่านิยม ระบบความเชื่อที่ผลิตออกมาที่มีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม (Chaisoda, 2012) โดยเกณฑ์การแบ่งประเภทลักษณะของวัฒนธรรมย่อย แบ่งออกตามเกณฑ์ ได้แก่ วัฒนธรรมย่อยตามเชื้อชาติ (ethnic-subculture) เกณฑ์อายุ (age-subculture) ท้องถิ่น (regional-subculture) อาชีพ (occupational-subculture) เพศ (sex-subculture) และศาสนา (religious-subculture) (Tantimala, 2013) ในขณะที่การศึกษาวัฒนธรรมย่อย หรือ “ชีวิตคนชายขอบ” ได้แบ่งประเภทกลุ่มวัฒนธรรมย่อย เอาไว้ 6 กรณีด้วยกัน ได้แก่ กลุ่มเพศที่สาม หญิงรักหญิง คนชรา วัยรุ่น เด็กข้างถนน และคนเก็บขยะ (Koanantakool, 2001) โดยในงานวิจัยนี้ได้เลือกกลุ่ม

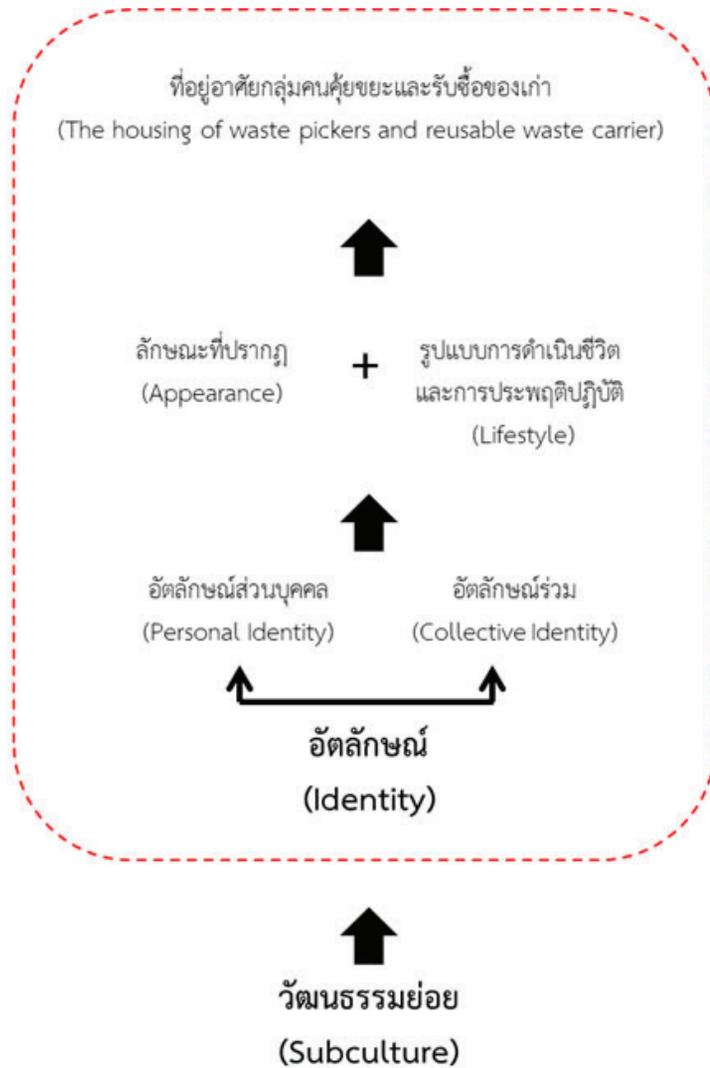
วัฒนธรรมย่อยของกลุ่มคนคีย์ชยะและรับซื้อของเก่า ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีวิถีการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพที่มีลักษณะเฉพาะตัว แตกต่างจากกลุ่มคนทั่วไปในสังคม อีกทั้งภายในกลุ่มยังแสดงให้เห็นถึงความหลากหลายแตกต่างกันเช่นกัน

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษา วิเคราะห์ความเป็นวัฒนธรรมย่อยที่แสดงผ่านลักษณะที่ปรากฏทางสถาปัตยกรรม โดยทำการออกแบบกรอบทฤษฎีในการศึกษาด้วยวิธีการกำหนดใช้ตัวบ่งชี้ความเป็นวัฒนธรรมย่อย (indicative criteria of subculture) กำหนดให้มี 3 ตัวชี้วัด คือ อัตลักษณ์ (identity) ความมุ่งมั่นและผูกพัน (commitment) และความเป็นอิสระแห่งตน (autonomy) (Hodkinson, 2002) ซึ่งในบทความนี้ได้นำเสนอเฉพาะตัวบ่งชี้ในด้านอัตลักษณ์ นำเสนอผ่านลักษณะที่ปรากฏในที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนคีย์ชยะและรับซื้อของเก่า ที่แสดงให้เห็นถึงวิธีการที่ใช้จัดการกับชีวิตที่สัมพันธ์กับกายภาพทางสถาปัตยกรรมที่อยู่อาศัยที่แตกต่างมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่ม นำไปสู่การบ่งชี้ความเป็นกลุ่มวัฒนธรรมย่อยตามกรอบทฤษฎี

2. อัตลักษณ์องค์ประกอบความเป็นวัฒนธรรมย่อย

บทความนี้ได้เลือกนำเสนอความเป็นวัฒนธรรมย่อยเฉพาะในส่วนตัวชี้วัดย่อยในความเป็นอัตลักษณ์ ในความหมายถึง คุณสมบัติเฉพาะของคนหรือกลุ่ม ที่โดดเด่นขึ้นมาหรือแตกต่างจากผู้อื่นหรือกลุ่มอื่น โดยอัตลักษณ์นั้นจะเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อตัวเราหรือกลุ่มของเรามีความสัมพันธ์และเปรียบเทียบกับผู้อื่น ซึ่งอัตลักษณ์แสดงถึงความเหมือนกันของกลุ่ม และความเป็นลักษณะเฉพาะที่แตกต่างออกไปที่ทำให้เราหรือกลุ่มของเรานั้นแตกต่างจากผู้อื่น อัตลักษณ์จึงสามารถเกิดได้จากการมองและเข้าใจในตัวเอง กลุ่มของเราเองและจากการที่คนอื่นมองเห็นก็เป็นได้ (Chaisoda, 2012) โดยระดับของอัตลักษณ์ที่มีทั้งในระดับบุคคล (personal identity) และอัตลักษณ์ร่วมเฉพาะกลุ่ม (collective identity) แสดงให้เห็นถึงกระบวนการสร้างอัตลักษณ์ที่เกิดจากบุคคลและมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคมผ่านสัญลักษณ์ ทั้งในแบบรูปธรรมและนามธรรม (Sriguntha, 2012) ซึ่งจากกลุ่มตัวอย่างในบทความนี้ คือ กลุ่มคนคีย์ชยะและรับซื้อของเก่า นั้นมีระดับของอัตลักษณ์ทั้งในระดับบุคคลและอัตลักษณ์ร่วมเฉพาะกลุ่ม ที่แสดงถึงความเฉพาะตัว ความโดดเด่น และความแตกต่างกันของลักษณะการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติทั้งในกลุ่มของตนเองและต่อบุคคลทั่วไปในสังคมครอบคลุมตามกรอบแนวคิดดังกล่าว

จากการทบทวนทฤษฎีการศึกษาความเป็นอัตลักษณ์ ที่ได้กำหนดตัวชี้วัดย่อยความเป็นอัตลักษณ์ผ่าน องค์ประกอบในประเด็นเรื่องของลักษณะที่ปรากฏ (appearance) และรูปแบบการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติ (lifestyle) (Chaisoda, 2012) ผู้วิจัยจึงได้สรุปเพื่อนำเสนอกรอบตัวชี้วัดย่อยในการศึกษาในบทความนี้ เฉพาะประเด็นเรื่องของอัตลักษณ์ที่มุ่งแสดงถึงประเด็นหลักในเรื่องของลักษณะที่ปรากฏ ที่สัมพันธ์กับรูปแบบการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติในการประกอบอาชีพที่แสดงถึงความ เป็นอัตลักษณ์ที่ปรากฏแสดงผ่านที่อยู่อาศัยของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนคีย์ชยะและรับซื้อของเก่า (ภาพที่ 1)

ภาพที่ 1 ภาพแผนผังกรอบทฤษฎีในการศึกษาวัฒนธรรมย่อย ในตัวบ่งชี้ด้านอัตลักษณ์

3. การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้เลือกกลุ่มตัวอย่าง (sampling) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่าง (random sampling) โดยไม่อาศัยหลักความน่าจะเป็น (non probability sampling) ใช้แบบการเลือกกลุ่มตัวอย่าง 2 แบบ ได้แก่

3.1 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยที่ผู้วิจัยพิจารณาจากลักษณะของกลุ่มเป้าหมายที่สามารถแสดงข้อมูลสำหรับตัวชี้วัดต่างๆ ได้ชัดเจน อีกทั้งในประเด็นการเลือกกลุ่มคนที่ยินดีในการให้ความร่วมมือในการสัมภาษณ์และสำรวจพื้นที่อยู่อาศัย

3.2 การเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบลูกโซ่ (snowball sampling) เป็นการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่เกิดจากการแนะนำโดยไปสู่บุคคล กลุ่ม หรือชุมชนที่เป็นคนคุยขะและรับซื้อของเก่าเช่นเดียวกันต่อไป เพื่อให้ได้มาถึงกลุ่มเป้าหมายที่มีคุณลักษณะตรงตามที่ต้องการ และข้อมูลมีความสัมพันธ์กัน จนกระทั่งได้ข้อมูลที่อิ่มตัว (saturation) ตอบสนองต่อวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

4. เครื่องมือเพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

4.1 การสัมภาษณ์ (interview) ผู้วิจัยเลือกการสัมภาษณ์ลักษณะเจาะลึก (in-depth interview) ในแบบกึ่งโครงสร้าง (semi structured interview) ซึ่งได้กำหนดโครงสร้างและคำถามที่จะใช้ในการสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้าก่อนการไปเก็บข้อมูล และมีบางคำถามเพิ่มเติมเฉพาะหน้าเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

4.2 การสังเกต (observation) ผู้วิจัยเลือกการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม (non-participatory observation) โดยแนะนำและแสดงตัวต่อกลุ่มเป้าหมายว่าเป็นนักวิจัยเพื่อมาศึกษาข้อมูลในเรื่องของรูปแบบที่อยู่อาศัยของคนรับซื้อขะและคุยขะ

4.3 การสำรวจ (survey) ผู้วิจัยเลือกการสำรวจลักษณะที่ปรากฏในพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนรับซื้อขะและคุยขะโดยการถ่ายภาพ การเก็บข้อมูลกายภาพพื้นที่ การทำรังวัด (measurement)

ผลการศึกษา

คนคุยขะและรับซื้อของเก่า

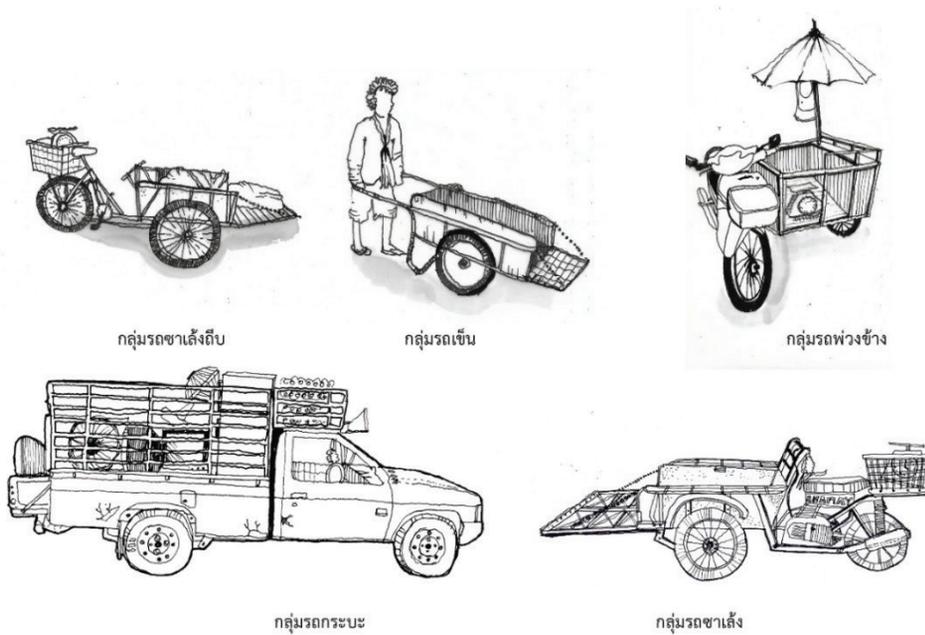
กลุ่มคนคุยขะและรับซื้อของเก่า หมายถึง กลุ่มคนที่มีอาชีพรับซื้อขะหรือสิ่งของเก่า และผู้ที่อยู่ในกระบวนการเก็บวัสดุหรือสิ่งของที่สามารถนำกลับไปใช้ซ้ำหรือแปรรูปได้อีกครั้งจากชุมชน ร้านค้า ชุมชนริมทางสัญจร ตลาด กองขะและบ่อฝังกลบขะทั้งที่ถูกกฎหมายและไม่ถูกกฎหมาย โดยขะที่เก็บหรือรับซื้อได้จะถูกนำมาขายให้กับร้านรับซื้อวัสดุหมุนเวียน โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้แบ่งประเภทประชากรเป้าหมายตามรูปแบบการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตัวในการประกอบอาชีพคุยขะ และรับซื้อของเก่า ออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. คนคู้ขยะและรับซื้อของเก่าประเภท ก (ภาพที่ 2) มีรายละเอียดรูปแบบการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตัวในการประกอบอาชีพคู้ขยะและรับซื้อของเก่า ดังนี้

- ลักษณะการประกอบอาชีพคู้ขยะและรับซื้อของเก่าตามพื้นที่ต่างๆ โดยใช้ยานพาหนะ อาทิ เช่น รถเข็น รถซาเล้ง รถพ่วง รถกระบะ เป็นต้น เพื่อรับซื้อของเก่าและเก็บขยะเก่า เพื่อนำไปขายให้กับร้านรับซื้อวัสดุหมุนเวียนต่อไป

- พื้นที่เศรษฐกิจของกลุ่ม ได้แก่ แหล่งชุมชน หมู่บ้านจัดสรร กองขยะตามถนนหนทาง ร้านค้า ห้างสรรพสินค้า โรงพยาบาลหรือสถานที่ต่างๆ เป็นต้น

- พื้นที่คัดแยก และจัดเก็บขยะและสิ่งของ ได้แก่ พื้นที่ภายในที่พักอาศัย และพื้นที่ว่างสาธารณะ

ภาพที่ 2 ภาพกลุ่มคนคู้ขยะและรับซื้อของเก่าประเภท ก

2. คนค้ายขยะประเภท ข (ภาพที่ 3) มีรายละเอียดรูปแบบการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตัวในการประกอบอาชีพค้ายขยะและรับซื้อของเก่า ดังนี้

- ลักษณะการประกอบอาชีพค้ายขยะเฉพาะที่ โดยเป็นแรงงานที่ค้ายขยะและสิ่งของจากบริเวณกองขยะหลักของเมืองที่รถขนขยะของทางราชการและเอกชนนำมาเททิ้งก่อนนำไปฝังกลบเพื่อนำไปขายยังร้านรับซื้อต่อไป

- กองขยะของทางรัฐเป็นพื้นที่เศรษฐกิจหลักของกลุ่ม

- พื้นที่คัดแยก และจัดเก็บขยะและสิ่งของหลักคือ กองขยะของทางรัฐ และบางส่วนใช้พื้นที่พักอาศัย

ภาพที่ 3 ภาพกลุ่มคนค้ายขยะประเภท ข

รูปแบบการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตัวในการประกอบอาชีพของกลุ่มจึงเป็นอัตลักษณ์ส่วนบุคคล ที่แสดงถึงความเป็นลักษณะที่ปรากฏเฉพาะตัวของกลุ่มคนค้ายขยะและรับซื้อของเก่าที่แตกต่างกันในกลุ่ม โดยมีปัจจัยในรูปแบบการประกอบอาชีพ พื้นที่ทางเศรษฐกิจ และกลุ่มเป้าหมายที่เฉพาะตัว และถึงแม้รูปแบบวิธีการทำงานแต่ละประเภทจะแตกต่างกัน แต่สิ่งที่เป็นอัตลักษณ์ร่วม ที่แสดงถึงลักษณะที่ปรากฏร่วมกัน คือ

1. ความเป็นอิสระรูปแบบการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตัวในการประกอบอาชีพ โดยรูปแบบการทำงานที่เป็นไปในลักษณะที่เรียกว่า “อาชีพอิสระ” แสดงให้เห็นถึงความอิสระในการกำหนดช่วงเวลาในการทำงาน รูปแบบการทำงาน พื้นที่ทางเศรษฐกิจ และกลุ่มเป้าหมาย ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะของอาชีพที่ต่างจากอาชีพอื่นในสังคมอย่างชัดเจน

2. ทักษะคิดที่มีต่อขยะและสิ่งของเหลือใช้ ซึ่งในขณะที่คนส่วนใหญ่ในสังคมกำลังหึงสิ่งของที่หมดคุณค่า หมดประโยชน์ หรือเกินจากความต้องการของพวกเขาไปแล้วนั้น อีกด้านหนึ่งของสังคมกลับยังมีคนกลุ่มย่อยอีกกลุ่มหนึ่งที่มองเห็นช่องว่างของทักษะคิดที่มีต่อขยะและสิ่งของเหลือใช้ นำมาสู่การสร้างรายได้ ก่อให้

เกิดรูปแบบการประกอบอาชีพ ที่นำขยะเหล่านั้นไปแลกเปลี่ยนเป็นเงินตรา รวมไปถึงการมองเห็นถึงประโยชน์ของขยะเหล่านั้นเพื่อนำมาใช้ใหม่กับวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพของตน ดังลักษณะที่ปรากฏในการใช้วัสดุเหลือใช้ในการปรับแต่งอุปกรณ์เครื่องมือ ยานพาหนะ และเครื่องแต่งกาย เป็นต้น (ภาพที่ 4)

ภาพที่ 4 ภาพทัศนคติที่มีต่อขยะและสิ่งของเหลือใช้

ลักษณะที่ปรากฏในรูปแบบการดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตัวของกลุ่มคนคู่ขยะ และรับซื้อของเก่าจึงแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ส่วนบุคคลและอัตลักษณ์ร่วมที่เป็นภาพตัวแทนที่โดดเด่นของกลุ่มที่แสดงออกร่วมกันและแสดงออกสู่ภายนอก เป็นการสร้างภาพตัวแทน กำหนดตำแหน่งแห่งที่ของตนเองในกลุ่มชัดเจนที่ส่งไปให้คนทั่วไปในสังคมนี้ถึงและเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม

ลักษณะที่ปรากฏในพื้นที่อยู่อาศัยกลุ่มคนคู่ขยะและรับซื้อของเก่า

ข้อมูลลักษณะที่ปรากฏในพื้นที่อยู่อาศัยเป็นลักษณะข้อมูลที่แสดงให้เห็นถึงรูปแบบลักษณะที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนคู่ขยะและรับซื้อของเก่าที่แสดงถึงความเป็นชุมชนที่ประกอบด้วยมิติทางด้านความสัมพันธ์ของกลุ่มอาชีพที่มีวัฒนธรรม การดำเนินชีวิตและการประพฤติปฏิบัติตัวในการประกอบอาชีพ รวมถึงความเป็นชุมชนที่มีทัศนคติต่อขยะและสิ่งของเหลือใช้ร่วมกัน โดยผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลภาคสนามทั้งในเรื่องของกายภาพ และแนวคิดที่แสดงออกผ่านลักษณะที่ปรากฏในพื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มเป้าหมายทั้งหมด 52 หลังคาเรือน สามารถแบ่งออกเป็นที่อยู่อาศัยของคนรับซื้อของเก่าประเภท ก จำนวน 34 หลังคาเรือน และประเภท ข จำนวน 18 หลังคาเรือน ผลจากการเก็บข้อมูลภาคสนามได้แสดงให้เห็นถึงข้อค้นพบที่สามารถสรุปในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. ลักษณะที่ปรากฏผ่านมิติความเป็นชุมชน
2. ลักษณะกรรมสิทธิ์ในพื้นที่อยู่อาศัย
3. รูปแบบวิธีการปลูกสร้างเรือน
4. ลักษณะพื้นที่การใช้งานภายใน
5. รูปแบบวัสดุโครงสร้างและการตกแต่งภายใน
6. ลักษณะรูปแบบเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้

1. ลักษณะที่ปรากฏผ่านมิติความเป็นชุมชน

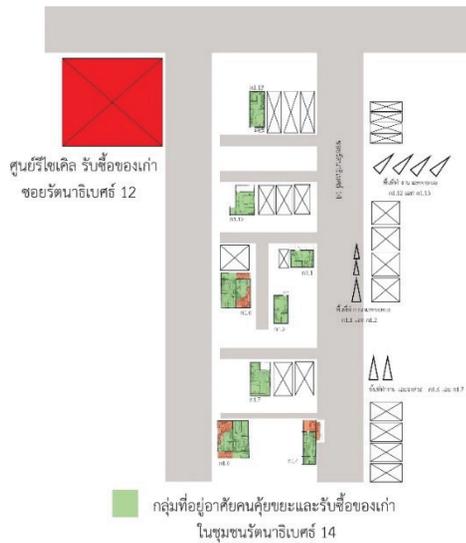
ที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนคู่ชียงและรับซื้อของเก่าในบทความนี้ แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ปรากฏของชุมชนกลุ่มหนึ่ง ซึ่งมีทั้งถิ่นฐานที่ตั้งอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกัน หรือแม้แต่ในลักษณะถิ่นฐานที่ตั้งอาศัยอยู่กันคนละพื้นที่ แต่มีลักษณะความเป็นกลุ่มชุมชนที่มีวัตถุประสงค์ร่วมกัน มีการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การสื่อสาร เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์แสดงให้เห็นถึงความเป็นวัฒนธรรม โดยจากข้อมูลลักษณะที่ปรากฏผ่านมิติความเป็นชุมชนสามารถแสดงให้เห็นถึงมิติที่แสดงความเป็นชุมชนกลุ่มคนคู่ชียงและรับซื้อของเก่าในด้านต่างๆ ดังนี้ (ภาพที่ 5)

1.1 มิติทางภูมิศาสตร์ (geography)

ลักษณะที่ปรากฏในที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนคู่ชียงและรับซื้อของเก่า ในมิติทางภูมิศาสตร์นั้น ได้ปรากฏผ่านลักษณะกายภาพของพื้นที่ เป็นพื้นที่ที่ประกอบด้วยกลุ่มที่มีคนทำอาชีพคู่ชียงและรับซื้อของเก่า ที่มาตั้งถิ่นฐานใกล้กับพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่สามารถสนับสนุนการประกอบอาชีพของตนเอง โดยปัจจัยหลักมาจากการเลือกที่ตั้งถิ่นฐานใกล้กับสถานีรับซื้อของเก่า หรือกองชียงในพื้นที่ อีกทั้งยังอยู่ในอาณาบริเวณพื้นที่ในชุมชนเมืองใกล้หมู่บ้านจัดสรร อาคารที่พักอาศัย เช่น กลุ่มคนรับซื้อของเก่าในซอยรัตนนิเบศร์ 14 ตั้งถิ่นฐานใกล้กับศูนย์ไซเคิล รับซื้อของเก่าและอยู่ในอาณาบริเวณชุมชนบ้านจัดสรร เป็นต้น

1.2 มิติทางสังคมศาสตร์ (sociology) และมิติด้านจิตวิทยา (psychology)

ลักษณะที่ปรากฏแสดงความเป็นชุมชนในมิติทางภูมิศาสตร์ ทำให้เกิดกลุ่มชุมชนที่มีลักษณะการประกอบอาชีพที่สัมพันธ์กันเข้ามาตั้งถิ่นฐาน เมื่อกายภาพของพื้นที่ได้สร้างความเป็นชุมชนที่ชัดเจน มีกรอบขอบเขตของขนาดพื้นที่ที่ชัดเจน ความเป็นชุมชนจึงแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ปรากฏในความสัมพันธ์ภายในชุมชน กล่าวคือ การเกิดความสัมพันธ์ของกลุ่มคนที่มีอาชีพร่วมกัน การชักชวนญาติพี่น้องเพื่อผู้เพื่อมาร่วมอาศัยในชุมชนและประกอบอาชีพคู่ชียงและรับซื้อของเก่าร่วมกัน แสดงให้เห็นถึงวัฒนธรรมที่มีร่วมกันก่อเกิดความสัมพันธ์ของกลุ่มในความเอื้ออาทร การช่วยเหลือเกื้อกูล ความผูกพัน การสืบทอดอาชีพจรรยาไปสู่อุบัติลักษณะที่ปรากฏในความเป็นชุมชนในมิติด้านจิตวิทยา

ภาพที่ 5 ภาพลักษณะที่ปรากฏผ่านมิติความเป็นชุมชน

2. ลักษณะกรรมสิทธิ์ในพื้นที่อยู่อาศัย

ผลข้อมูลสถานภาพลักษณะกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนคู้ยขยะและรับซื้อของเก่า แสดงให้เห็นถึง อັตลักษณ์ร่วมของกลุ่ม ในประเด็นเรื่องของการไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัย โดยกลุ่มคนคู้ยขยะและรับซื้อของเก่าส่วนใหญ่ร้อยละ 77 ของทั้งหมดนั้น ไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง โดยจากการสัมภาษณ์และเก็บข้อมูลภาคสนามกลุ่มเป้าหมาย ลักษณะที่ปรากฏร่วมกันที่เป็นปัญหาเกิดจาก ปัญหาสภาพทางเศรษฐกิจ และปัญหาเรื่องของการไม่มีเอกสารทางราชการหรือสัญญาหาย (บัตรประจำตัวประชาชน) แต่กลุ่มเป้าหมายได้แสดงทัศนคติ มุมมองทางบวกในเรื่องของความเป็น “อิสระ” กล่าวคือ การไม่มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่อยู่อาศัยเป็นแนวทางที่พวกเขาเลือกเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในระดับที่ยอมรับได้ อาทิเช่น ความเป็นอิสระต่อการกู้หนี้ยืมสินในระบบธนาคาร การแก้ปัญหาเรื่องเอกสารราชการ เป็นต้น และในลักษณะร่วมที่ปรากฏยังสามารถแสดงให้เห็นถึงการจัดระบบตามลำดับชั้นในประเภทของที่อยู่อาศัยของกลุ่มที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับกายภาพหรือขนาดพื้นที่ แต่เป็นการแสดงผ่านลักษณะกรรมสิทธิ์ที่อยู่อาศัยของแต่ละบุคคล โดยออกเป็น 3 ระดับ (ภาพที่ 6) ดังนี้

- **ระดับที่ 1:** ที่อยู่อาศัยที่ผู้อาศัยมีกรรมสิทธิ์ทั้งในที่ดินและอาคาร ที่แสดงให้เห็นถึงความมั่นคงและฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมที่สูงที่สุดในกลุ่ม จำนวน 4 หลังคาเรือน โดยเป็นที่อยู่อาศัยของคู้ยขยะประเภท ข ทั้งหมด
- **ระดับที่ 2:** ที่อยู่อาศัยที่ผู้อาศัยเช่าที่ดินเพื่อปลูกบ้าน ที่แสดงให้เห็นถึงความมั่นคง และฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับกลาง จำนวน 35 หลังคาเรือน โดยแบ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคนรับซื้อของเก่าประเภท ก จำนวน 28 หลังคาเรือน และที่เหลือเป็นที่อยู่อาศัยของคู้ยขยะประเภท ข

- ระดับที่ 3 ที่อยู่อาศัยกรรมสิทธิ์แบบเช่าที่อยู่อาศัย ที่แสดงให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับรองลงมา จำนวน 13 หลังคาเรือน โดยแบ่งเป็นที่อยู่อาศัยของคนรับซื้อของเก่าประเภท ก จำนวน 6 หลังคาเรือน และที่เหลือเป็นที่อยู่อาศัยของค้ายะยะประเภท ข

กรรมสิทธิ์แบบเช่าที่อยู่อาศัย
จำนวน 13 หลังคาเรือน

กรรมสิทธิ์แบบเช่าที่ดินปลูกอาคาร
จำนวน 35 หลังคาเรือน

กรรมสิทธิ์ที่ดินและอาคาร
จำนวน 4 หลังคาเรือน

ภาพที่ 6 ภาพผลข้อมูลสัดส่วนและลักษณะสถานภาพที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนค้ายะยะและรับซื้อของเก่า

3. รูปแบบวิธีการปลูกสร้างเรือน

ผลข้อมูลแสดงให้เห็นถึงรูปแบบวิธีปลูกสร้างเรือนด้วยตนเองของกลุ่มคนค้ายะยะและรับซื้อของเก่า โดยคิดเป็นร้อยละ 70 ของที่พักอาศัยทั้งหมดเป็นการแสดงออกถึงศักยภาพในการจัดการที่อยู่อาศัย ที่ใช้ทักษะความสามารถและประสบการณ์ที่มีในการสร้างที่พักอาศัยด้วยตนเอง หรือใช้วิธีการปลูกสร้างในลักษณะที่เรียกว่า “ลงแรง” หมายถึง การปลูกบ้านโดยการช่วยเหลือพึ่งพากันภายในกลุ่มที่อยู่อาศัยร่วมกัน ซึ่งระยะเวลาในการปลูกบ้านโดยใช้เวลาน้อยที่สุด 3 วัน

ลักษณะอาคารแบ่งโดยโครงสร้างวัสดุ สามารถแบ่งเป็นลักษณะอาคารที่มีโครงสร้างวัสดุโดยรวมเป็นคอนกรีต จำนวน 4 หลังคาเรือน ส่วนที่เหลือทั้งหมดลักษณะอาคารที่เลือกใช้โครงสร้างวัสดุที่หลากหลายผสมผสานกันในการก่อสร้าง เช่น โครงเหล็ก ไม้ แผ่นสังกะสี แผ่นคอนกรีตสำเร็จรูป เป็นต้น ซึ่งแหล่งที่มาของวัสดุเหล่านี้ได้มาจากการประกอบอาชีพเป็นหลัก (ภาพที่ 7)

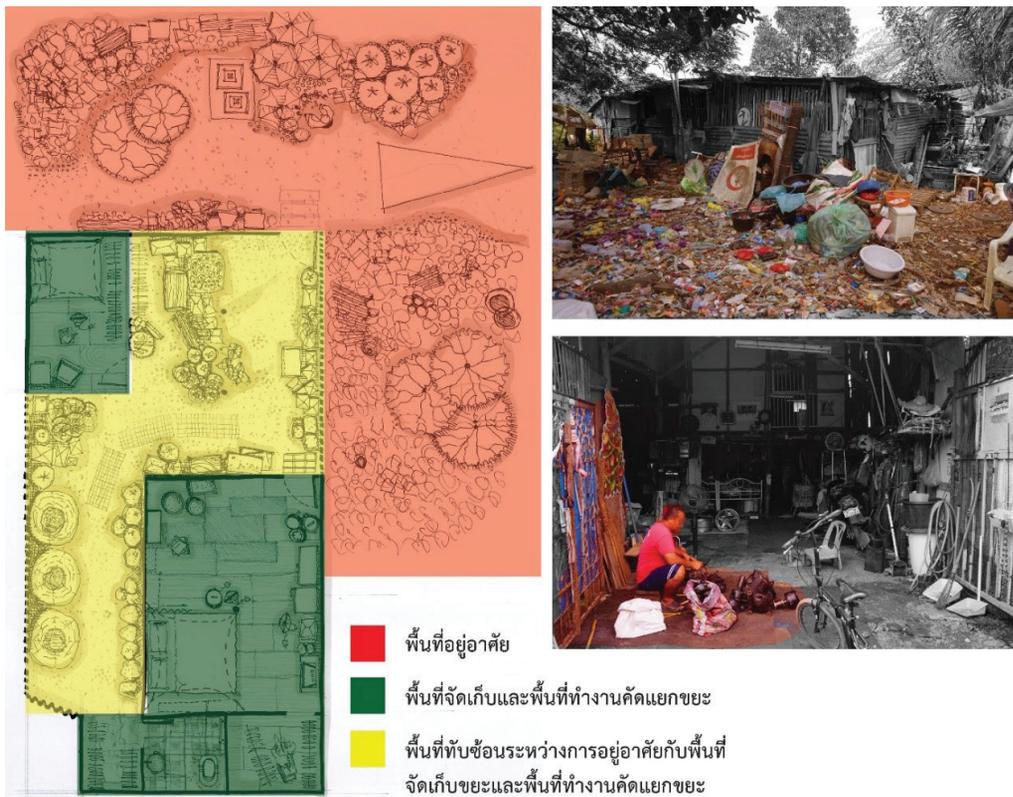
ภาพที่ 7 ภาพที่อยู่อาศัยที่ใช้ทักษะในการปลูกเรือนด้วยตนเอง

จากผลข้อมูลสรุปได้ว่า กลุ่มคนคู้ยขยะและรับซื้อของเก่าส่วนใหญ่แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่ปรากฏร่วมกัน คือ อัตลักษณ์ร่วมในการจัดการที่อยู่อาศัยจึงได้เลือกใช้วิธีในการก่อสร้างในลักษณะการสร้างบ้านด้วยตนเองเป็นการจัดการวิถีชีวิตที่แสดงให้เห็นถึงศักยภาพ และภูมิปัญญาในการกำหนดวิธีการเพื่อตอบสนองความต้องการพื้นฐานในระดับที่ตนเองสามารถยอมรับได้ อีกทั้งแสดงถึงทักษะความสามารถในการจัดการที่อยู่อาศัย และการพึ่งพาอาศัยกันในการช่วยลงแรงสร้างที่อยู่อาศัยแสดงถึงความสัมพันธ์กันในเครือข่ายภายในกลุ่มอาชีพของตน

4. ลักษณะพื้นที่การใช้งานภายใน

รูปแบบลักษณะเฉพาะตัวของ “พื้นที่” ภายในที่พักอาศัยของกลุ่มคนวัยชราและรับซื้อของเก่าที่เป็นลักษณะที่โดดเด่นเฉพาะตัว โดยคิดเป็นร้อยละ 58 ของจำนวนหลังคาเรือนทั้งหมด ซึ่งปรากฏขึ้นในที่พักอาศัยของกลุ่มคนวัยชราและรับซื้อของเก่าในประเภท ก เป็นส่วนใหญ่ คือ การมีพื้นที่เศรษฐกิจ กล่าวคือการมีพื้นที่คัดแยกและจัดเก็บขยะและสิ่งของเก่าร่วมอยู่ภายในพื้นที่อยู่อาศัย ซึ่งรูปแบบพื้นที่เหล่านี้เป็นลักษณะที่ปรากฏที่เด่นชัดของกลุ่ม และแตกต่างจากพื้นที่ในที่อยู่อาศัยของคนทั่วไปหรือกลุ่มอาชีพอื่นๆ

จากผลข้อมูล แสดงให้เห็นถึงรูปแบบความสัมพันธ์ของพื้นที่ภายในกับการดำเนินชีวิตและการประพฤติกฎปฏิบัติตัวในการประกอบอาชีพ แสดงผ่านลักษณะพื้นที่ภายในที่พักอาศัยของกลุ่มคนวัยชราและรับซื้อของเก่า ซึ่งเป็นการกำหนดขึ้นเพื่อตอบสนองให้สอดคล้องกับรูปแบบวิถีการและประโยชน์ใช้สอยในการประกอบอาชีพเป็นหลัก โดยแบ่งออกเป็น พื้นที่อยู่อาศัย (สีเขียว) พื้นที่คัดแยกขยะและสิ่งของเก่า และพื้นที่จัดเก็บขยะและสิ่งของเก่าตามแต่ละชนิดประเภทของสินค้า (สีแดง) อาทิ เช่น พลาสติกประเภทต่างๆ กระดาษประเภทต่างๆ เหล็ก อลูมิเนียม สังกะสี และสิ่งของที่ไม่สามารถนำไปขายได้แต่สามารถนำมาใช้ใหม่ เป็นต้นและพื้นที่ที่เอนกประสงค์ที่ใช้ร่วมกัน เกิดการทับซ้อนกันของการใช้งานในบางช่วงเวลาระหว่างพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่คัดแยก จัดเก็บขยะและสิ่งของเก่า (สีเหลือง) (ภาพที่ 8)

ภาพที่ 8 ภาพการมีพื้นที่คัดแยกและจัดเก็บขยะสิ่งของเก่าร่วมอยู่ภายในพื้นที่อยู่อาศัย

อีกทั้งเพื่อการบริหารจัดการในวิธีการประกอบอาชีพอย่างเป็นอิสระ กล่าวคือ อิสระในการกำหนดช่วงเวลาทำงาน อิสระในการทำงาน จึงเกิดการจัดการพื้นที่ที่เหมาะสมโดยไม่สร้างความเดือดร้อนต่อพื้นที่สาธารณะหรือชุมชน รวมถึงการแก้ปัญหาในเรื่องของทัศนคติที่มีต่ออาชีพกลุ่มคนคู้ขยะและรับซื้อของเก่าที่แสดงถึงความเป็นอาชีพอิสระ และทัศนคติที่มีต่อขยะที่เปรียบเสมือนสินค้าของมีค่า การกำหนดพื้นที่เศรษฐกิจไว้ภายในที่พักอาศัยจึงเป็นความเหมาะสมในการกำหนดวิธีการ ช่วงเวลาทำงาน พื้นที่ในการทำงานได้อย่างเป็นอิสระและปลอดภัย

นอกจากนั้น ผลข้อมูลยังแสดงให้เห็นถึงกลุ่มคนคู้ขยะและรับซื้อของเก่าบางส่วนที่ไม่สามารถกำหนดพื้นที่ในการคัดแยกและจัดเก็บขยะสิ่งของเก่าภายในที่อยู่อาศัยของตนเองได้ เนื่องจากปัญหาในประเด็นต่างๆ อาทิเช่น

- ประเด็นเรื่องของกรรมสิทธิ์ของพื้นที่ที่ไม่ใช่ของตนเองจึงไม่สามารถกำหนดพื้นที่ได้อย่างที่ต้องการ
- ประเด็นเรื่องของขนาดพื้นที่ที่ไม่สามารถกำหนดพื้นที่ทางเศรษฐกิจร่วมอยู่ในพื้นที่พักอาศัยได้
- หรือแม้กระทั่งประเด็นเรื่องของการอาศัยอยู่ร่วมกับกลุ่มบุคคลอื่น และอาชีพอื่นในชุมชนที่มีทัศนคติต่ออาชีพคนคู้ขยะและรับซื้อของเก่าและทัศนคติต่อขยะและสิ่งของเก่าที่ไม่ตรงกัน

พวกเขาจึงได้กำหนดรูปแบบลักษณะพื้นที่เศรษฐกิจดังกล่าวโดยการใช้พื้นที่สาธารณะ พื้นที่รกร้างภายในชุมชนเพื่อเป็นพื้นที่ทางเศรษฐกิจในการคัดแยกและจัดเก็บขยะสิ่งของเก่า เพื่อแก้ปัญหาในเรื่องกรรมสิทธิ์พื้นที่ ขนาดพื้นที่และทัศนคติที่แตกต่างกันของคนในพื้นที่ชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ร่วมด้วย (ภาพที่ 9)

ภาพที่ 9 ภาพการมีพื้นที่คัดแยกและจัดเก็บขยะสิ่งของเก่าอาศัยร่วมอยู่ในพื้นที่ภายในชุมชน

จากผลข้อมูลจึงสามารถสรุปได้ว่า พื้นที่ภายในที่อยู่อาศัย และพื้นที่ภายในชุมชนของกลุ่มคน ค่อยๆ และรับซื้อของเก่าส่วนใหญ่ นั้นมีลักษณะที่ปรากฏร่วมกันที่ชัดเจนโดดเด่น กล่าวคือ อัตลักษณ์ร่วมกัน ในการมีพื้นที่ทางเศรษฐกิจ เพื่อคัดแยกและจัดเก็บขยะสิ่งของเก่าร่วมอยู่ในพื้นที่พักอาศัยหรือภายใน ชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ เพื่อตอบสนองการประกอบอาชีพ และแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ส่วนบุคคลโดยขึ้นอยู่กับปัจจัยข้อจำกัดในเรื่องของขนาดพื้นที่ ข้อกำหนดของพื้นที่ และลักษณะของการประกอบอาชีพ จึงทำให้ ลักษณะพื้นที่ภายในที่อยู่อาศัยมีลักษณะที่แตกต่างออกไปตามปัจจัยที่เกิดขึ้นของแต่ละบุคคล

5. รูปแบบวัสดุโครงสร้างและการตกแต่งภายใน

ลักษณะวัสดุโครงสร้างและองค์ประกอบในงานสถาปัตยกรรมภายในพื้นที่พักอาศัย โดยสามารถ แบ่งลักษณะรูปแบบวัสดุโครงสร้างและการตกแต่งภายใน ตามประเภทลักษณะกรรมสิทธิ์อยู่อาศัยออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่

5.1 ที่อยู่อาศัยประเภทลักษณะกรรมสิทธิ์แบบการเช่าอาศัย

รูปแบบที่อยู่อาศัยลักษณะของห้องเช่าและบ้านเช่า จำนวน 13 หลังคาเรือนนั้น สำหรับรูปแบบ ของโครงสร้างหรือองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมนั้น ผู้อยู่อาศัยนั้นไม่สามารถทำการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง รูปแบบงานที่เกี่ยวกับโครงสร้างเดิมได้ เนื่องจากข้อกำหนด ข้อจำกัดในเรื่องของกรรมสิทธิ์ โดยส่วนใหญ่ ผู้อาศัยจึงทำการตกแต่งภายในพื้นที่ในลักษณะชั่วคราว ที่ไม่ได้ส่งผลกระทบต่อ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างเดิม ของพื้นที่อาคาร (ภาพที่ 10) เช่น

- **พื้น:** ที่อยู่อาศัยจำนวน 5 หลังคาเรือน ปรากฏลักษณะวัสดุที่ส่วนใหญ่ยังคงไว้ซึ่งวัสดุที่ปูพื้น เดิมของอาคาร โดยมีที่อยู่ออาศัยจำนวน 8 หลังคาเรือน เลือกใช้การปูพื้นด้วยเสื่อน้ำมัน พรม อัด กระดาษลัง หญ้าเทียม หรือปูด้วยวัสดุชนิดต่างๆ ที่สามารถหาได้จากการประกอบอาชีพ เป็นต้น เพื่อนำมาปิดทับพื้นเดิมของอาคาร
- **ผนัง:** ที่อยู่อาศัยทั้งหมดปรากฏลักษณะวัสดุที่ส่วนใหญ่ยังคงไว้ซึ่งวัสดุก่อผนังเดิมของอาคาร และบางส่วนได้มีการทาสี ตีโปสเตอร์รูปภาพ ติดตั้งไวนิลผ้าใบเก่า หรือปิดด้วยวัสดุชนิดต่างๆ ที่สามารถหาได้จากการประกอบอาชีพปิดทับผนังเดิมของอาคาร เป็นต้น
- **เพดาน:** ที่อยู่อาศัยจำนวน 8 หลังคาเรือน ปรากฏลักษณะวัสดุที่ส่วนใหญ่ยังคงไว้ซึ่งวัสดุที่กรุ ฝ้าเดิมของอาคาร โดยมีที่อยู่ออาศัยจำนวน 5 หลังคาเรือน เนื่องจากฝ้าเพดานเดิมมีการชำรุด จึงได้ทำการการกรุฝ้าเดิมด้วยแผ่นไวนิล แผ่นพลาสติก หรือวัสดุชนิดต่างๆ ที่สามารถหา ได้จากการประกอบอาชีพเพื่อเสริมเติมแต่งฝ้าเพดานเดิม

ภาพที่ 10 กลุ่มภาพการใช้วัสดุโครงสร้างและการตกแต่งภายในพื้นที่อาศัยลักษณะกรรมสิทธิ์แบบเช่าอาศัย

5.2 ที่อยู่อาศัยที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อยู่อาศัย

จากผลข้อมูลแสดงให้เห็นถึงที่อยู่อาศัยที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อยู่อาศัย (ประเภทที่ผู้อาศัยมีกรรมสิทธิ์ที่ดิน และมีทั้งกรรมสิทธิ์ที่ดินและตัวบ้าน) จำนวน 39 หลังคาเรือน ได้แสดงให้เห็นถึงแนวทางแนวคิดในการจัดการกำหนดโครงสร้างวัสดุ องค์ประกอบในงานสถาปัตยกรรม และการตกแต่งภายในพื้นที่อยู่อาศัยของตนเอง ได้ตามความเหมาะสมของปัจจัยแต่ละคน โดยมีรายละเอียดของวัสดุที่หลากหลาย สรุปได้ดังนี้

- **พื้น:** การตกแต่งพื้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบหลักๆ (ภาพที่ 11) ได้แก่
 1. การตกแต่งพื้นโดยที่ผู้อาศัยจำนวน 26 หลังคาเรือน ปรากฏการเลือกใช้วัสดุปูพื้นส่วนใหญ่จะเป็นวัสดุที่ราคาไม่สูงมาก และไม่เน้นการตกแต่งที่เกินจำเป็น เช่น ปูนเปลือย แผ่นไม้อัดพื้นดินอัด เป็นต้น แต่ทำการตกแต่งพื้นด้วยการปูทับด้วยวัสดุที่หาได้จากการประกอบอาชีพ เช่น เสื่อน้ำมัน, พรมอัด, กระจาดสัง หรือแผ่นพลาสติก เป็นต้น
 2. ส่วนที่เหลือจำนวน 13 หลังคาเรือน เป็นการตกแต่งพื้นด้วยการปูกระเบื้องพื้นซึ่งส่วนใหญ่เป็นกระเบื้องเก่าเก็บมาได้จากการประกอบอาชีพ เช่น การรื้อบ้านเก่า การเหมาซื้อกระเบื้องเก่ามือสอง เป็นต้นซึ่งที่ผู้อาศัยในบางหลังคาเรือนได้ปรากฏลักษณะการเลือกใช้วัสดุรวมกันทั้ง 2 รูปแบบผสมผสานกันในพื้นที่ อาทิเช่น การใช้ปูนเปลือย แผ่นไม้อัด พื้นดินอัด ในพื้นที่ภายนอกบ้าน และเลือกใช้พรมอัด เสื่อน้ำมันในส่วนห้องนอน หรือส่วนภายในอาคาร และเลือกใช้กระเบื้องเก่าในส่วนห้องน้ำ เป็นต้น โดยในแต่ละรูปแบบคำนึงถึงงบประมาณและวัสดุที่สามารถหามาได้จากการประกอบอาชีพเป็นหลัก
- **ผนัง:** การตกแต่งผนังสามารถแบ่งออกได้เป็น 2 รูปแบบหลักๆ (ภาพที่ 12) ได้แก่
 1. การตกแต่งผนังแบบถาวร เช่น การก่ออิฐเปลือยไม่ฉาบปูน หรือฉาบปูนไม่ทาสี โดยปรากฏในที่อยู่อาศัยจำนวน 32 หลังคาเรือน
 2. การตกแต่งผนังแบบลักษณะชั่วคราว เช่น โครงไม้หรือโครงเหล็กปิดทับด้วยแผ่นไม้อัด แผ่นซีเมนต์ และแผ่นสังกะสี หรือวัสดุที่สามารถหามาได้จากการประกอบอาชีพ เป็นต้น โดยปรากฏในที่อยู่อาศัยที่เหลือ จำนวน 7 หลังคาเรือนซึ่งที่ผู้อาศัยในบางหลังคาเรือนได้ปรากฏลักษณะการเลือกใช้วัสดุรวมกันทั้ง 2 รูปแบบผสมผสานกันในพื้นที่ อาทิเช่น การก่ออิฐเปลือยไม่ฉาบปูน หรือฉาบปูนไม่ทาสี ในส่วนพื้นที่ชั้นล่างหรือห้องน้ำ และเลือกใช้โครงไม้หรือโครงเหล็กปิดทับด้วยแผ่นไม้อัด แผ่นซีเมนต์ และแผ่นสังกะสี หรือวัสดุที่สามารถหามาได้จากการประกอบอาชีพ ในส่วนพื้นที่ครัว หรือพื้นที่ชั้นบนของอาคาร โดยในแต่ละรูปแบบคำนึงถึงงบประมาณและวัสดุที่สามารถหามาได้จากการประกอบอาชีพเป็นหลักเช่นกัน

ภาพที่ 11 กลุ่มภาพการเลือกใช้วัสดุและการตกแต่ง “พื้น” ภายในพื้นที่อยู่อาศัย

ภาพที่ 12 ภาพรูปแบบวัสดุและการตกแต่ง “ผนัง” ภายในพื้นที่อยู่อาศัย

ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมย่อยกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมือง:
กรณีศึกษา อัตลักษณ์ที่อยู่อาศัยกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนคุ้ยขยะและรับซื้อของเก่า
Relationship of subculture and urban vernacular architecture: case study
of the dwelling identity of waste pickers and reusable waste carrier subculture

- **เพดาน:** ที่อยู่อาศัยทั้งหมด ปรากฏแสดงถึงการตกแต่งฝ้าเพดานแบบถาวร เช่น การตกแต่งเพดานด้วยผ้าที่บาร์ทาสี หรือโครงเหล็กหรือโครงไม้ปิดด้วยกระเบื้องลอน ซึ่งมีความแข็งแรงทนทาน และมีอายุการใช้งานที่ยาวนาน ประกอบกับการเสริมเพื่อการตกแต่ง และซ่อมแซมฝ้าเพดานลักษณะชั่วคราว โดยการปิดทับด้วยวัสดุชนิดต่างๆ เช่น แผ่นไม้อัด แผ่นไวนิล แผ่นพลาสติก กระดาษลึง แผ่นสังกะสี หรือวัสดุที่สามารถหามาได้จากการประกอบอาชีพ เป็นต้น (ภาพที่ 13) โดยในแต่ละรูปแบบคำนึงถึงงบประมาณและวัสดุที่สามารถหามาได้จากการประกอบอาชีพเป็นหลัก เช่นกัน

ภาพที่ 13 กลุ่มภาพการเลือกใช้วัสดุและการตกแต่ง “เพดาน” ภายในพื้นที่อยู่อาศัย

จากผลข้อมูลสรุปได้ว่า ลักษณะที่ปรากฏในประเด็นเรื่องของรูปแบบวัสดุโครงสร้างและการตกแต่งภายในของกลุ่มคนคู้ยยะและรับซื้อของเก่า แสดงให้เห็นถึงการจัดการการเลือกใช้วัสดุการก่อสร้างและการตกแต่งภายในที่จำกัดในเรื่องของงบประมาณ ซึ่งลักษณะร่วมของกลุ่มที่ปรากฏชัดเจน คือ อัตลักษณ์ร่วมในการนำวัสดุเก่า ซึ่งส่วนใหญ่เป็นของเหลือจากการทิ้งของคนทั่วไปมากกลับมาใช้ใหม่กับพื้นที่ของตนเอง แสดงให้เห็นถึงการจัดการแก้ปัญหา การสร้างโอกาสและช่องทางที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานในระดับที่ตนเองสามารถยอมรับได้ อันเกิดจากปัจจัยทางอาชีพที่คนทั่วไปในสังคมเข้าไม่ถึง ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นลักษณะที่ปรากฏที่โดดเด่นและแตกต่างจากคนทั่วไปและกลุ่มคนอาชีพอื่นๆ ในสังคมอย่างชัดเจน (ภาพที่ 14)

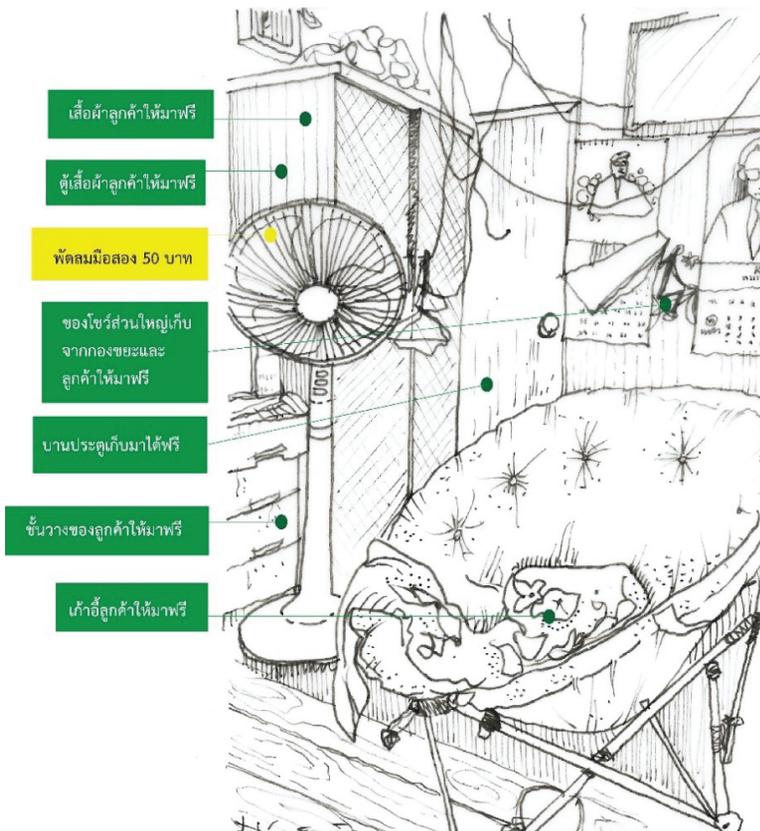
ภาพที่ 14 กลุ่มภาพการเลือกใช้วัสดุ องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและการตกแต่งภายใน ในพื้นที่อยู่อาศัยที่เป็นกรรมสิทธิ์ของผู้อยู่อาศัย

6. ลักษณะรูปแบบเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในพื้นที่อาศัย

ผู้วิจัยได้ทำการสำรวจจริงวัด และนำเสนอผลข้อมูลในประเด็นเรื่องรูปแบบเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในพื้นที่อาศัย (ภาพที่ 15) โดยสามารถแบ่งประเภทของรูปแบบเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในพื้นที่อยู่อาศัยตามลักษณะที่ปรากฏออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่

1. เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ได้มาฟรีโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่าย อาทิเช่น การเก็บได้จากกองขยะ การได้รับสิ่งของต่างๆ เหล่านี้จากลูกค้ามอบให้ (สีเขียว)
2. เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้สินค้าเก่ามือสอง โดยการหาซื้อได้จากเครือข่าย และรับซื้อจากลูกค้าเพื่อมาซ่อมแซมนำกลับมาใช้ใหม่ (สีเหลือง)
3. เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้สินค้าใหม่ (สีแดง)
4. เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ประดิษฐ์ใช้เอง โดยการนำเศษวัสดุที่เก็บได้จากกองขยะ การคัดแยกในส่วนวัสดุที่ไม่สามารถนำไปขายได้ นำมาประดิษฐ์ประกอบเป็นเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ต่างๆ เป็นต้น (สีฟ้า)

รายละเอียดเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ ภายในที่พักอาศัยคนรับซื้อขยะและของเก่า

เสื้อผ้าลูกค้าให้มาฟรี

ตู้เสื้อผ้าลูกค้าให้มาฟรี

พัดลมมือสอง 50 บาท

ของโซร์ส่วนใหญ่เก็บ
จากกองขยะและ
ลูกค้าให้มาฟรี

บานประตูเก็บมาได้ฟรี

ชั้นวางของลูกค้าให้มาฟรี

เก้าอี้ลูกค้าให้มาฟรี

- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ได้มาฟรี จากการเก็บหรือจากลูกค้ามอบให้
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่รับซื้อหรือหาซื้อมือสอง
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ซื้อใหม่
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เก็บรวบรวมวัสดุที่ได้มาฟรีหรือหาซื้อมือสองนำมาประดิษฐ์ใหม่ (D.I.Y)

ภาพที่ 15 ภาพตัวอย่างการนำเสนอข้อมูลลักษณะรูปแบบเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในพื้นที่อาศัย

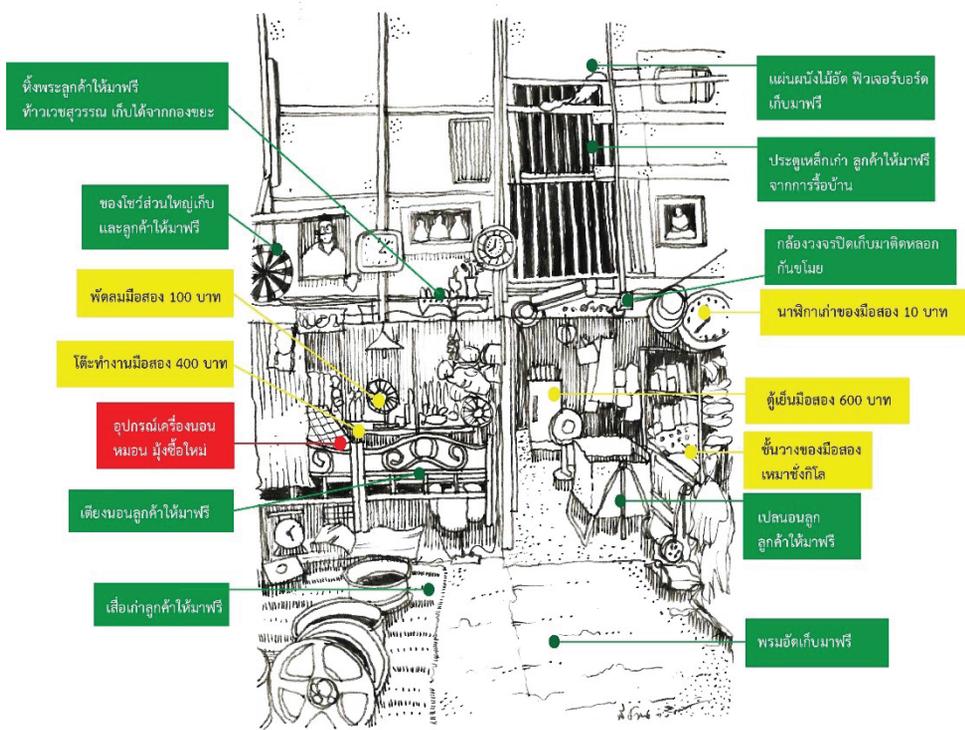
โดยสามารถสรุปผลข้อมูลตามประเด็นต่างๆ ดังนี้

- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในที่พักอาศัยของคนคู้ยขยะและรับซื้อของเก่าส่วนใหญ่นั้น ได้มาฟรีโดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและเป็นสินค้าเก่ามือสองที่มีช่องทางในการซื้อหามาได้

- รูปแบบและชนิดของเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ประเภทต่างๆ ภายในพื้นที่อาศัยนั้น มีเหตุปัจจัยจากรูปแบบลักษณะการประกอบอาชีพและเครือข่ายลูกค้าของตนที่แตกต่างกันของคนคู้ยขยะและรับซื้อของเก่าประเภทต่างๆ สามารถแสดงข้อมูลได้ดังนี้

กลุ่มเป้าหมายประเภทอาชีพรับซื้อของเก่า

รูปแบบและชนิดของเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ได้มาฟรี และสามารถหาซื้อสินค้ามือสองได้แก่ ของตกแต่งภายในบ้าน เครื่องใช้ไฟฟ้า เฟอร์นิเจอร์เก่าที่ใช้ในบ้าน (เก้าอี้, โต๊ะ และชั้นโบริวที่มีขนาดใหญ่) เศษวัสดุโครงสร้าง เช่น เหล็ก ไม้ กระเบื้องพื้น กระเบื้องหลัง เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับเครือข่ายลูกค้าประเภทบ้านพักอาศัยตามชุมชนเป็นหลัก (ภาพที่ 16)

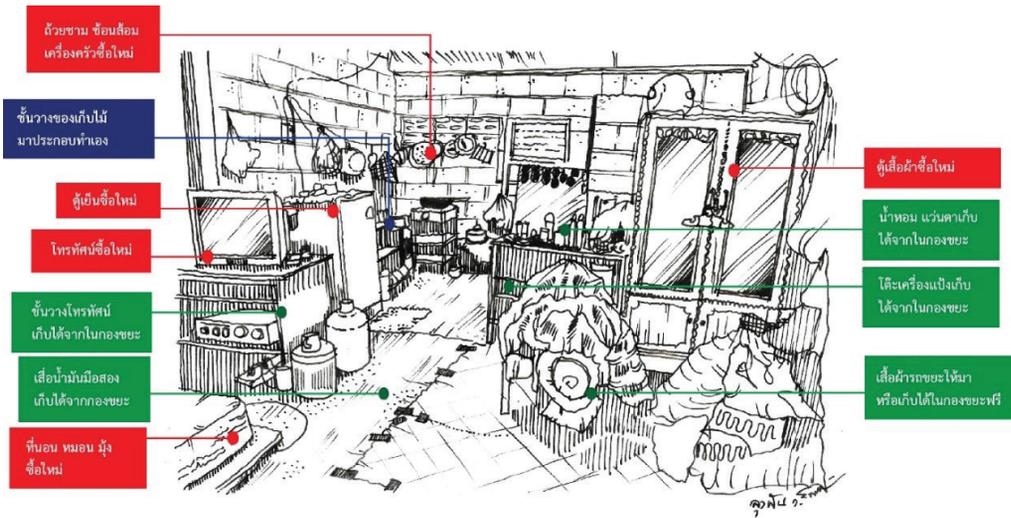

- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ได้มาฟรี จากการเก็บหรือจากลูกค้ามอบให้
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่รับซื้อหรือหาซื้อมือสอง
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ซื้อใหม่
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เก็บรวบรวมวัสดุที่ได้มาฟรีหรือหาซื้อมือสองนำมาประดิษฐ์ใหม่ (D.I.Y)

ภาพที่ 16 ภาพรายละเอียดเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้รูปแบบและประเภทต่างๆ ภายในที่อยู่อาศัยของคนคู้ยขยะประเภท ข

กลุ่มเป้าหมายประเภทคนคู้ชยะ

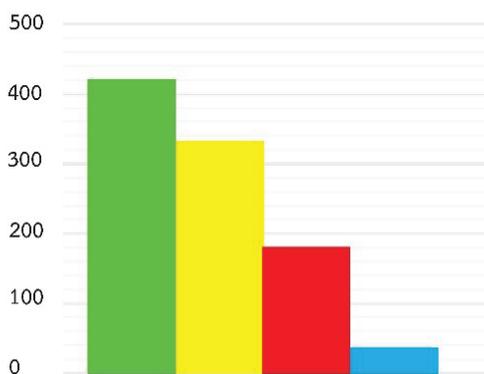
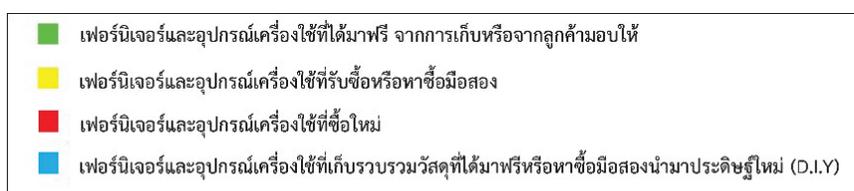
รูปแบบ และชนิดของเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ได้มาฟรีและสามารถหาซื้อสินค้ามือสองได้แก่ เสื้อผ้า เครื่องถ้วยชาม และเศษวัสดุชิ้นเล็ก สาเหตุปัจจัยเนื่องจากคนคู้ชยะ ประเภท ข อยู่ในส่วนท้ายสุดของการทิ้งชยะคือ พื้นที่กองชยะ ข้าวของต่างๆ ที่มีโอกาสเข้ามาจะต้องผ่านคนคู้ชยะประเภท ก1 และ ก2 หรือแม้แต่พนักงานเก็บชยะของทางรัฐก่อน (ภาพที่ 17)

- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ได้มาฟรี จากการเก็บหรือจากลูกค้ามอบให้
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่รับซื้อหรือหาซื้อมือสอง
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ซื้อใหม่
- เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่เก็บรวบรวมวัสดุที่ได้มาฟรีหรือหาซื้อมือสองนำมาประดิษฐ์ใหม่ (D.I.Y)

ภาพที่ 17 ภาพรายละเอียดเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้รูปแบบและประเภทต่างๆ ภายในที่อยู่อาศัยของคนคู้ชยะประเภท ข

จากผลข้อมูลจึงสรุปได้ว่า เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในพื้นที่อาศัยของกลุ่มคนคู้ยขยะ และรับซื้อของเก่าได้แสดงลักษณะที่ปรากฏร่วม เป็นอัตลักษณ์ร่วมที่ชัดเจนในประเด็นของโอกาสในการนำเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ ข้าวของเครื่องใช้ที่ได้มาโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายและช่องทางในการหาซื้อสินค้าเก่ามือสอง (ภาพที่ 18) เช่น เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่ได้มาจากเครือข่ายลูกค้าแต่ละประเภท การเก็บมาได้จากกองขยะ การซื้อสินค้ามือสองจากเครือข่ายอาชีพ เป็นต้น อีกทั้งมีการนำวัสดุที่ถูกทิ้งนำมาประดิษฐ์ซ่อมแซม เพื่อนำกลับมาใช้ภายในพื้นที่อาศัย ซึ่งวิธีการเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการจัดการ แก้ปัญหา การสร้างโอกาสและช่องทางที่สามารถตอบสนองความต้องการพื้นฐานในระดับที่ตนเองสามารถยอมรับได้ อันเกิดจากปัจจัยทางอาชีพที่คนทั่วไปในสังคมเข้าไม่ถึง ซึ่งวิธีการเหล่านี้เป็นลักษณะที่ปรากฏโดดเด่นและแตกต่างจากคนทั่วไปและกลุ่มคนอาชีพอื่นๆ ในสังคมอย่างชัดเจนเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 18 ภาพสัดส่วนเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้รูปแบบและประเภทต่างๆ ภายในที่อยู่อาศัยของคนคู้ยขยะและรับซื้อของเก่า

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาลักษณะที่ปรากฏผ่านที่อยู่อาศัยกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนคีย์ชยะและรับซื้อของเก่า โดยใช้กรอบแนวความคิดเรื่องของวัฒนธรรมย่อย ในตัวชี้วัดความเป็นอัตลักษณ์ ผลข้อมูลสามารถสรุปและอภิปรายแบ่งออกเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

1. อัตลักษณ์ที่อยู่อาศัยกลุ่มคนคีย์ชยะและรับซื้อของเก่า

วัฒนธรรมย่อยเป็นวิธีการที่กลุ่มย่อยใช้จัดการกับชีวิตด้านต่างๆ ที่แตกต่างไปจากกลุ่มอื่นๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างอัตลักษณ์ วิธีการนี้เป็นปฏิบัติการที่กลุ่มดำเนินไปอย่างมีความหมายและมีสำนึกไม่ว่าจะเป็นระบบค่านิยม ระบบความเชื่อที่ผลิตออกมา และวิธีการผลิตล้วนมีอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่ม ซึ่งอัตลักษณ์นั้นก็ไม่ใช่เรื่องที่ดีดัดตัวมากับธรรมชาติ (anti-essentialism) หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้น (socially construction)

อัตลักษณ์ที่อยู่อาศัยกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนคีย์ชยะและรับซื้อของเก่า เป็นลักษณะที่ปรากฏผ่านสถาปัตยกรรมแสดงให้เห็นถึงความเป็นอัตลักษณ์ที่ประกอบสร้างจากปัจจัยทางอาชีพที่แสดงผ่านการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ รูปแบบลักษณะที่ปรากฏ แนวคิดรูปแบบในการปลูกสร้างเรือน การตกแต่งภายใน การเลือกใช้วัสดุ การเลือกใช้เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ภายในพื้นที่ที่อยู่อาศัย เป็นอัตลักษณ์ร่วมที่ปรากฏบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกในกลุ่ม ในประเด็นย่อยด้านต่างๆ ได้แก่

- ลักษณะกรรมสิทธิ์ในพื้นที่อยู่อาศัย ในประเด็นการไม่มีกรรมสิทธิ์ในพื้นที่อยู่อาศัยของตนเอง ซึ่งลักษณะที่ปรากฏร่วมกันนั้นเกิดจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัญหาเรื่องของการไม่มีเอกสารทางราชการหรือสัญญา

- การจัดการรูปแบบวิธีการปลูกสร้างเรือนด้วยตนเอง เป็นการแสดงออกถึงศักยภาพในการจัดการที่อยู่อาศัย ที่ใช้ทักษะความสามารถและประสบการณ์ที่มีในการสร้างที่พักอาศัยด้วยตนเอง

- ลักษณะพื้นที่ภายในที่อยู่อาศัยที่แสดงออกให้เห็นถึงคุณลักษณะพิเศษที่โดดเด่นของพื้นที่ที่อยู่อาศัยร่วมกับพื้นที่คัดแยกขยะ พื้นที่จัดเก็บขยะที่ชัดเจน รวมถึงลักษณะพื้นที่สาธารณะในชุมชนที่กลุ่มคนคีย์ชยะและรับซื้อของเก่าอาศัยอยู่ด้วยเช่นกัน

- รูปแบบวัสดุโครงสร้างและการตกแต่งภายในที่แสดงถึงการนำวัสดุเก่าซึ่งส่วนใหญ่เป็นของเหลือใช้จากการทิ้งของคนทั่วไป และวัสดุมือสองในราคาถูกมากกลับมาใช้กับพื้นที่ของตนเอง

- ลักษณะรูปแบบเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้ที่แสดงถึงการนำของเหลือจากการทิ้งของคนทั่วไป สินค้ามือสอง และการประดิษฐ์เฟอร์นิเจอร์สิ่งของจากวัสดุที่หาได้จากการประกอบอาชีพนำกลับมาใช้กับพื้นที่ของตนเอง

ประเด็นต่างๆ ที่ปรากฏขึ้นในพื้นที่ที่อยู่อาศัยกลุ่มคนคีย์ชยะและรับซื้อของเก่าจึงแสดงให้เห็นถึงความ เป็น “อัตลักษณ์ร่วม” ที่ปรากฏขึ้นบนพื้นฐานของความเหมือนกันของสมาชิกในกลุ่ม และในความเป็นอัตลักษณ์ร่วมกันของกลุ่ม ผลข้อมูลยังปรากฏ “อัตลักษณ์ส่วนบุคคล” ที่แตกต่างกันในกลุ่ม อันเนื่องมาจากเหตุปัจจัยในข้อจำกัดประเด็นต่างๆ ส่งผลถึงแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ภายในที่อยู่อาศัยที่มีอัตลักษณ์เฉพาะบุคคล ได้แก่

- ลักษณะพื้นที่อยู่อาศัยที่เกิดจากเหตุปัจจัยในข้อจำกัดเรื่องของรูปแบบกรรมสิทธิ์ ขนาดพื้นที่ ลักษณะชุมชนที่ไม่สามารถมีพื้นที่คัดแยกขยะและพื้นที่จัดเก็บขยะสิ่งของแก่ร่วมภายในพื้นที่พักอาศัย และลักษณะในการประกอบอาชีพในกลุ่มคนค้ายขยะซึ่งเป็นลักษณะการค้ายขยะในกองขยะ ที่มีพื้นที่เศรษฐกิจที่ชัดเจนคือ กองขยะของทางรัฐ จึงไม่จำเป็นที่จะต้องกำหนดพื้นที่เศรษฐกิจภายในพื้นที่ที่อยู่อาศัยของตนเอง การบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัย จึงแสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ส่วนบุคคลที่ปรากฏผ่านพื้นที่ภายในที่อยู่อาศัย ในลักษณะที่สอดคล้องและแตกต่างกัน เป็นลักษณะเฉพาะตัวของแต่ละบุคคลที่เป็นผลมาจากปัจจัยแวดล้อมเฉพาะที่แตกต่างกัน

- แนวคิดแนวทางในการเลือกวัสดุ การตกแต่งภายใน การใช้เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ ที่แสดงให้เห็นถึงอัตลักษณ์ส่วนบุคคลที่เกิดจากปัจจัยจากลักษณะในการประกอบอาชีพที่มีความแตกต่างกัน ในเรื่องของประเภท เครือข่ายและพื้นที่ ปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ได้ส่งผลนำไปสู่ความเป็นอัตลักษณ์เฉพาะส่วนบุคคล ที่แสดงให้เห็นถึงประเภทและช่องทางโอกาสในการเลือกวัสดุ การตกแต่งภายใน การใช้เฟอร์นิเจอร์ และอุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ในพื้นที่อยู่อาศัยที่มีความแตกต่างเฉพาะตัวเช่นเดียวกัน

ตารางที่ 1 ตารางแสดงถึงความสัมพันธ์ของรูปแบบการประกอบอาชีพ ที่แสดงถึงอัตลักษณ์การเลือกวัสดุ การตกแต่งภายใน การใช้เฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์ข้าวของเครื่องใช้ในพื้นที่อยู่อาศัย

ประเภท	เครือข่ายและพื้นที่	วัสดุ เฟอร์นิเจอร์ และการตกแต่งภายใน
คนรับซื้อขยะ	คนในชุมชน หมู่บ้าน อาคารที่พักอาศัย โรงงาน ร้านอาหาร	กระเบื้องพื้น หลังคา เศษเหล็ก เฟอร์นิเจอร์เก่า เครื่องใช้ไฟฟ้า
คนค้ายขยะ	คนขับรถขยะของทางรัฐ พื้นที่ในกองขยะ	เศษวัสดุ เศษไม้ ผ้าใบ สังกะสี เสื้อผ้าเก่า

2. ความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมย่อยกับสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นเมือง

รูปแบบสถาปัตยกรรมของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนค้ายขยะและรับซื้อของเก่า แสดงให้เห็นถึงการตอบสนองความต้องการที่เฉพาะเจาะจงต่อวัฒนธรรมที่เป็นผลปัจจัยจากการประกอบอาชีพ เป็นภาพสะท้อนที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะที่โดดเด่นที่เป็นผลจากความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมกับสถาปัตยกรรมที่ตอบสนองการใช้งานเฉพาะกลุ่ม ซึ่งวัฒนธรรมของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนค้ายขยะและรับซื้อของเก่านั้นหมายรวมอย่างกว้างขวางในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสภาพแวดล้อมทางกายภาพ วิถีชีวิต วิธีการประกอบอาชีพ เป็นต้น ที่เป็นตัวกำหนดนำไปสู่รูปแบบและแนวคิดของสถาปัตยกรรมที่เฉพาะตัว โดยแสดงออกผ่านคุณลักษณะในด้านต่างๆ ดังนี้

- การบริหารจัดการพื้นที่อยู่อาศัยและพื้นที่ทางเศรษฐกิจ
- รูปแบบลักษณะเฉพาะตัวของ “พื้นที่” ภายในที่พักอาศัย
- วัสดุโครงสร้างและการตกแต่งภายใน
- ลักษณะรูปแบบเฟอร์นิเจอร์และอุปกรณ์เครื่องใช้

ลักษณะต่างๆ เหล่านี้ เป็นการแสดงออกเพื่อตอบสนองการประกอบอาชีพ ได้แก่ การจัดเก็บ การ คัดแยกขยะและสิ่งของเก่า รวมไปถึงแนวคิดในการนำกลับมาใช้ใหม่ของทรัพยากรภายในสภาพแวดล้อมการ ประกอบอาชีพของกลุ่ม คุณลักษณะเฉพาะเหล่านี้จึงก่อให้เกิดรูปแบบของอาคารที่ตอบสนองความต้องการ ที่เฉพาะเจาะจง โดยเฉพาะวัฒนธรรมทางอาชีพซึ่งเกิดจากวัฒนธรรมย่อยคนค้ายขยะและรับซื้อของเก่าโดยตรง เกิดจากการถ่ายทอดต่อเนื่องกันมาด้วยภูมิปัญญาที่มีความเฉพาะตัวของวัฒนธรรมย่อย คนค้ายขยะที่ผลิตมันขึ้นมา สถาปัตยกรรมของกลุ่มวัฒนธรรมย่อยคนค้ายขยะและรับซื้อของเก่าจึงแสดงให้เห็น ถึงความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับสถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและแตกต่างจากรูปแบบ และแนวคิดของ สถาปัตยกรรมทั่วไป

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาอัตลักษณ์พื้นที่อยู่อาศัยของกลุ่มคนค้ายขยะและรับซื้อของเก่า เป็นการศึกษาที่ใช้กรอบ แนวความคิดในมิติความเป็นวัฒนธรรมย่อยที่แสดงผ่านอัตลักษณ์ในลักษณะที่ปรากฏ แสดงให้เห็นถึงความ สัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เป็นผลมาจากวิถีชีวิตในการประกอบอาชีพเป็นปัจจัยหลัก แสดงให้เห็นถึงศักยภาพในการนำทรัพยากรตามสภาพแวดล้อมของตนเองนำมาประยุกต์ เพื่อตอบสนอง ความต้องการ การแก้ปัญหาเพื่อแสวงหาแนวทาง วิธีการที่เหมาะสมของตนเอง ซึ่งอาจจะไม่สามารถเทียบ เทาถึงที่พักอาศัยของคนทั่วไปในสังคม แต่เป็นลักษณะที่พิกอาศัยที่สามารถตอบสนองความต้องการได้ใน ระดับที่พวกเขายอมรับได้ บทความนี้จึงเป็นการสะท้อนถึงรูปแบบของความสัมพันธ์ของวัฒนธรรมกับ สถาปัตยกรรมที่โดดเด่นและชัดเจน อีกทั้งเป็นการนำไปสู่การทำความเข้าใจที่ส่งถึงการอยู่ร่วมกันในความ หลากหลายทางวัฒนธรรมที่แตกต่างในสังคม

เอกสารอ้างอิง

- Chaisoda, C. (2012). *Cosplay lae karn sang atta lak phap tuathaen maya khati phan sue silapa nai sangkhom ruam samai*. (In Thai) [Cosplay and identity representations myths through the media arts in postmodern society]. (Master's thesis). Chiang Mai: Chiang Mai University.
- Hall, S. & Jefferson, T. (1993). *Resistance through rituals: youth subcultures in post-war Britain*. New York: Routledge.
- Hodkinson P. (2002). *Goth: identity style and subculture*. New York: Berg Publishers.
- Koanantakool, C. P. (Ed.) (2001). *Chiwit chai khop: tua ton kup khwammai: koranee sueksa ke ying rak ying khon chara khon kep khaya wairun dek khang thanon*. (In Thai) [Marginal life: identity and meaning: case studies of gay, lesbian, elder, waste picker, teenager, homeless and children]. Bangkok: Sirindhorn Anthropology (ITD) Center.
- Satsanguan, N. (1995). *Lak manutsayawitthaya wattanatham*. (In Thai) [Principles of cultural anthropology]. Bangkok: Chulalongkorn University Press.
- Sriguntha, W. (2012). *Karn suesan atta lak khong sathaban udomsueksa ekkachon Thai*. (In Thai) [Communication identity of Thai private higher education]. (Master's thesis). Bangkok: Nation University.
- Tantimala, C. (2013). Phasa skoy: Watthanatham ubat kan. (In Thai). [Skoy language: incident culture]. *Institute of Culture and Arts Journal*, 14 (2), 122-131.
- Udomvittayakai, K. (2007). *Krabuan karn suesan tang wattanatham khong klum wairun Hip Hop nai sangkhom Thai*. (In Thai) [Communication and Hip-Hop culture in Thai society]. (Master's thesis). Bangkok: Thammasat University.